

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин управління і бізнесу
Кафедра економіки, підприємництва та економічної безпеки

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Виконав: здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти групи 6ЕБ
спеціальності 051 «Економіка»
освітньо-професійної програми «Економічна безпека»

Шевченко С.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник

Боровік Л.В.

(прізвище та ініціали)

Хмельницький 2024 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин управління і бізнесу

Кафедра економіки, підприємництва та економічної безпеки

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 051 Економіка

Освітньо-професійна програма: Економічна безпека

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., професор

_____ Наталія ШАНДОВА

« _____ » _____ 2024 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Шевченко Сергію Вікторовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Управління конкурентоспроможністю підприємства в сучасних умовах

керівник роботи Боровік Любов Володимирівна, професор, д.е.н.

затверджена наказом закладу вищої освіти від 6.09.2024 р. № 504-с

2. Строк подання студентом роботи 20.12.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, періодичні видання, планові та звітні показники діяльності підприємства за 2021-2023 р.р.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретико-методичні засади управління конкурентоспроможністю підприємства

Дослідження стану галузі легкої промисловості України у сучасних умовах господарювання та діагностика конкурентоспроможності підприємства

Удосконалення управління конкурентоспроможністю підприємства

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Робота містить 33 таблиці, 11 рисунків

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Консультант з написання I-III розділів</i>	<i>Любов БОРОВІК, професор</i>		
<i>Консультант з нормоконтролю</i>	<i>Любов БОРОВІК, професор</i>		

7. Дата видачі завдання 06.10.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	06.10.2024 - 10.10.2024	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	11.10.2024 - 15.10.2024	виконано
3.	Написання I розділу	16.10.2024 - 26.10.2024	виконано
4.	Написання II розділу	27.10.2024 – 09.11.2024	виконано
5.	Написання III розділу	10.11.2024 - 24.11.2024	виконано
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	25.11.2024 - 30.11.2024	виконано
7.	Оформлення роботи	02.12.2024 - 09.12.2024	виконано
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	10.12.2024 – 15.12.2024	виконано
9.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	16.12.2024	виконано
10.	Захист роботи в ЕК	20.12.2024	

Здобувач _____ Сергій ШЕВЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Любов БОРОВІК
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра Шевченко Сергія Вікторовича на тему: «Управління конкурентоспроможністю підприємства в сучасних умовах» містить 119 сторінок, 33 таблиці, 11 рисунків, 57 літературних джерел, 5 додатків.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є розробка ефективної системи управління конкурентоспроможністю підприємства, що сприятиме не лише зміцненню його позицій на ринку, а й забезпеченню стійкого розвитку в умовах невизначеності та нестабільного зовнішнього середовища.

Об'єктом дослідження є діяльність підприємств галузі легкої промисловості України в сучасних умовах господарювання та аспекти управління конкурентоспроможністю підприємств.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методологічних та науково-практичних підходів діагностики конкурентоспроможності та принципи, методи і інструменти управління конкурентоспроможністю підприємства.

В кваліфікаційній роботі магістра розкрито теоретико-методичні засади управління конкурентоспроможністю підприємства; досліджено стан галузі легкої промисловості України у сучасних умовах господарювання та проведено діагностику конкурентоспроможності підприємства; запропоновано шляхи удосконалення управління конкурентоспроможністю підприємства.

Практична значимість кваліфікаційної роботи магістра полягає в обґрунтуванні системного підходу до управління конкурентоспроможністю підприємства в сучасних нестабільних умовах.

Кваліфікаційна робота магістра виконана на матеріалах ПрАТ «Володарка» за 2021-2023 рр.

Ключові слова: Конкурентоспроможність, легка промисловість, аналіз, система управління, ефективність, конкурентна стратегія, сучасні умови.

ЗМІСТ

	с.
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Сутність та підходи до визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства»	9
1.2. Система управління конкурентоспроможністю підприємства	20
1.3. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства ..	34
Висновки до розділу 1	49
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ГАЛУЗІ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ДІАГНОСТИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	50
2.1. Аналіз сучасного стану легкої промисловості України	50
2.2. Коротка економічна характеристика ПрАТ «Володарка»	67
2.3. Діагностика ефективності управління конкурентоспроможністю на ПрАТ «Володарка»	77
Висновки до розділу 2	89
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	90
3.1. Шляхи забезпечення конкурентоспроможності українських підприємств легкої промисловості у сучасних умовах	90
3.2. Визначення результативності й економічної доцільності реалізації стратегії підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства	106
3.3. Практичні рекомендації щодо подальшого удосконалення конкурентоспроможності підприємства як засобу досягнення його стратегічної стійкості у сучасних умовах.....	116
ВИСНОВКИ.....	120
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	123
ДОДАТКИ.....	129

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи магістра зумовлена тим, що сучасні умови розвитку українських підприємств характеризуються нестабільністю економічного середовища, зростанням впливу глобальних викликів, повномасштабним вторгненням, а також складними соціально-економічними трансформаціями. Погіршення умов господарювання, ускладнення доступу до ресурсів, зміни у споживчих настроях і високий рівень конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринках посилюють потребу підприємств у ефективному управлінні конкурентоспроможністю, що вимагає використання ефективних методів оцінки конкурентоспроможності, впровадження інновацій, швидкої реакції на зміни та стратегічного планування.

Варто зазначити, що більшість наявних досліджень базуються на застарілих підходах, які не враховують особливостей функціонування українських підприємств у сучасних умовах. Це зумовлює необхідність пошуку нових методів і механізмів управління, які відповідають актуальним викликам, що свідчить практичну значущість обраної теми.

Проблемам конкурентоспроможності присвячено багато наукових праць у світовій літературі. Трактуювання даного поняття вітчизняними і зарубіжними вченими відрізняється різноманітністю підходів за змістом. Найбільш поглибленим вивченням конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів займалися такі зарубіжні фахівці: Портер М.Ю., Сміт А., Джонсон Р.А., Маршал А., Шумпетер Й., Котлер Ф., Томпсон А. та ін. Серед вітчизняних вчених вагомий внесок у висвітлення даного питання зробили: Клименко С. М., Бондаренко Г. С., Павлова В.А., Николук О.М., Цибульська Е.І., Дикань В.Л., Лупак Р. Л., Галелюк М.М., Касич А.О., Гавриш О.А., Піддубний І.О. та ін. Аналіз чималої кількості наукової літератури показав, що на сьогодні немає єдиного визначення поняття «конкурентоспроможності». При цьому попри вагомий внесок закордонних

та вітчизняних науковців багато аспектів залишаються недостатньо вивченими. Особливо це стосується практичного застосування сучасних інструментів управління конкурентоспроможністю у невизначених економічних умовах українського бізнес-середовища, таких як нестабільність постачання, фінансові ризики, високий рівень конкурентного тиску тощо.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є розробка ефективної системи управління конкурентоспроможністю підприємства, що сприятиме не лише зміцненню його позицій на ринку, а й забезпеченню стійкого розвитку в умовах невизначеності та нестабільного зовнішнього середовища.

Для досягнення визначеної мети в роботі висувуються наступні завдання:

- дослідити сутність та підходи до визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства»;
- охарактеризувати систему управління конкурентоспроможністю підприємства;
- проаналізувати методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства;
- провести аналіз сучасного стану легкої промисловості в Україні;
- дослідити коротку економічну характеристику ПрАТ «Володарка»;
- провести діагностику ефективності управління конкурентоспроможністю підприємства;
- запропонувати шляхи забезпечення конкурентоспроможності українських підприємств легкої промисловості у сучасних умовах;
- визначити результативність й економічну доцільність реалізації стратегії підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства;
- надати практичні рекомендації щодо подальшого удосконалення управління конкурентоспроможністю підприємства як засобу досягнення його стратегічної стійкості у сучасних умовах.

Об'єктом дослідження є діяльність підприємств галузі легкої промисловості України в сучасних умовах господарювання та аспекти управління конкурентоспроможністю підприємств.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методологічних та науково-практичних підходів діагностики конкурентоспроможності та принципи, методи і інструменти управління конкурентоспроможністю підприємства.

При виконанні роботи використано загальні методи дослідження: системний підхід, порівняльний, економічний аналіз, також аналіз з використанням коефіцієнтів, статистичні угруповання та класифікації, аналітичні та графічні методи оцінки, методи експертних оцінок, SWOT-аналіз, SPACE-аналіз, розрахунково-конструктивний метод, а також вибіркові статистичні обстеження та методи систематизації і узагальнення.

Інформаційною базою дослідження є монографічні і періодичні українські та зарубіжні видання, закони й нормативні акти України з економічних питань, матеріали Міністерства економіки та Державного комітету статистики України, опубліковані дані галузевих статистичних досліджень, звітно-статистичні дані підприємства.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні підходу до розробки системи адаптивного управління конкурентоспроможністю підприємств та систематизації процесу пост-реалізаційного управління через інтеграцію інноваційних та сталих рішень у систему, що враховує специфіку сучасного економічного середовища України.

Практичне значення одержаних результатів полягає у практичному значенні розроблених теоретичних та методичних положень, підходів, управління та рекомендацій для підвищення конкурентоспроможності підприємств в сучасних нестабільних умовах.

Основні результати дослідження опубліковані в збірнику матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 8 листопада 2024 р.).